

Naslov primjera dobre prakse (problem i rješenje u naslovu)	Povećanje prihoda za lokalnu zajednicu na kroz uvezivanje u turistički klaster
Kategorije	Turizam, Lokalni proizvodi, Lokalna inicijativa, Upravljanje
Organizacija	WWF Adria
Partneri	NP Una, lokalna zajednica - UNASANA turistički klaster
Područje djelovanja/lokacija	NP Una
Država	BIH
Nacionalna kategorija zaštite (IUCN?)	IUCN II/ Nacionalni park
Opseg provedbe (lokalno, nacionalno)	Lokalno
Vrijeme potrebno za postizanje rješenja	2 godine
Broj zaposlenih	1
Budžet	150 000 EUR
Izvor financiranja	Sida
Više informacija	http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/una_fact_sheet_2017_hr_verzija_za_web.pdf Za engl verziju - http://croatia.panda.org/en/what_we_do/protected_areas/pa4np/ https://www.facebook.com/klasterunasana/
Kontakt osoba	Zrinka Delić
Postignuća (pregled)	<ul style="list-style-type: none"> • Drugi turistički klaster u BIH. • Broj članova klastera – 27 organizacija • Broj proizvoda (tradicionalna lokalna gastro ponuda) – 30 • Broj novih usluga (outdoor turizam, kulturno-povijesni) - 20 • Broj obitelji koji direktno ima koristi – 300 (članovi klastera ili zaposleni u hotelima/restoranima članovima klastera)

	<ul style="list-style-type: none"> • Indirektna korist za ljude – 1000 (članovi obitelji koji imaju prihod od aktivnosti)
--	--

Problem/prilika	
Problem koji želite riješiti	<p>Nedostatak kvalitetne lokalne ponude (nerazvijena infrastruktura, nedovoljno opremljeni smještajni kapaciteti, nerazvijene turističke rute, nedovoljno obučeni vodiči, skiperi)</p> <p>Poboljšanje ekonomske situacije na lokalnom nivou.</p> <p>Slaba promocija proizvoda i usluga u NP Una u oblasti turizma.</p>
Prilike koje želite iskoristiti	Povećanjem broja posjetitelja porasla je i potražnja za lokalnim proizvodima.
Planiranje	
Ključni preduvjeti za uspjeh	<p>Pravni:</p> <p>Prema zakonu o udruženjima - Članovi turističkog klastera trebaju biti pravni subjekti koji se mogu udružiti</p>
	<p>Institucionalni:</p> <p>Zaštićeno područje je voljno uključiti lokalno stanovništvo u svoj rad.</p> <p>Strateško prepoznavanje turizma (a ne hidroenergije) kao vid ekonomske revitalizacije kraja.</p> <p>Zajedničkih interes upravljača ZP, svih nivoa vlasti i lokalne zajednice.</p>
	<p>Interni kapaciteti:</p> <p>Jedna osoba koja je odgovorna za funkcioniranje i rad klastera.</p>
Kako ste došli do ideje?	Logičan slijed razvoja ponude u kraju. Ideja se sama nametnula jer je turizam jedina živuća grana privrede u ovom kraju, a treba biti održiva kako bi se zaštitile prirodne ljepote ovog kraja.

Je li ideja dio neke šire strategije?	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija razvoja Unsko sanskog kantona • Strategija razvoja grada Bihaća 2014.-2023 • Strategija razvoja gornjeg toka rijeke Une • Master plan razvoja turizma • Plan upravljanja nacionalnog parka Una
Koja je uloga partnera?	<p>NP Una – usmjeravanje posjetitelja prema proizvodima i uslugama turističkog klastera</p> <p>Lokalna zajednica – omogućavanje kvalitetnih lokalnih proizvoda i zadovoljavanje potreba turista</p>
Provedba	
Ključne faze – od ideje do realizacije?	<ol style="list-style-type: none"> 1. analiza dionika 2. jačanje kapaciteta zainteresiranih dionika (treninzi) 3. studijsko putovanje – primjeri dobre prakse iz regije 4. osnivanje turističkog klastera 5. identifikacija turističkih proizvoda i usluga 6. stvaranje turističkog paketa, brandiranje i plasiranje na tržištu
Kako ste uključili partnere?	<p>NP Una uključen u sve faze projekta.</p> <p>Lokalni dionici nisu bili uključeni u planiranje ali su zainteresirani dionici uključeni u sve faze provedbe.</p>
Kako ste odabrali lokalne dionike?	Na temelju zainteresiranosti i kapaciteta lokalnih dionika.
Kako ste uključili dionike?	Informiranje svih dionika o planovima u početku (faza 1. i 2.), u kasnijim fazama komunikacija sa zainteresiranim aktivnim dionicima
Koje ranjive skupine ste uključili i kako?	<p>Udruženja žena su uključena. Jednak pristup kao i prema drugim skupinama dionika - kroz razgovor s ljudima, potom komunikaciju mailom i telefonom. Bitan je individualni pristup.</p> <p>Otvorena su vrata tkalačke radionice za prijem turista u Kulen Vakufu, u sklopu Nacionalnog parka Una, kroz nabavku i ugradnju peći na pelet i nabavku tkalačkih stanova za potrebe radionice, što je doprinijela jačanju</p>

	kulturnog turizma ovog kraja i kapaciteta Udruženje žena Kulen Vakuf.
Jeste li osvijestili lokalne dionike na njihova prava na informacije?	Kroz razgovor s lokalnim stanovništvom da postanu dio turističkog klastera i plasiraju svoje proizvode, ukazana im je mogućnost na sudjelovanje u raznim aktivnostima u NP Una, kao i njihova prava na informacije koje im upravljači trebaju omogućiti.
Koje ste komunikacijske aktivnosti proveli i koje kanale ste koristili?	Putem medija – TV i on-line portala, te putem društvenih mreža. Individualnim kontaktom – uživo, mailom, telefonom.
Kako ste uvrstili aktivnosti smanjivanja i ublažavanja klimatskih promjena u svoj rad?	Razvoj standarda za održivo poslovanje – energetska efikasnost, preporuka članovima klastera da koriste solarne panele (ugradnja solarnih panela za grijanja vode u Planinarskim domom Plješavica), štedljive žarulje, da recikliraju i koriste lokalne proizvode.
Koji su bili izazovi prilikom provedbe:	Administrativni: Spora provedba procedura
	Tehnički: Nedostatak kapaciteta (jedna osoba na projektu)
	S dionicima: Navesti dionike da zajednički rade kako bi došli do boljih rezultata.
Promjena	
Kako je smanjen negativni utjecaj na prirodu?	Turistički subjekti postaju sve više ekološki osviješteni: <ul style="list-style-type: none"> • energetske efikasniji uvođenjem grijanja na pelet, • uvođenjem solarnih panela u udaljena mjesta do kojih nije sprovedena električna energija; • promoviranjem zdravog života u prirodi kroz bavljenje sportsko-rekreativnim aktivnostima, vodenim sportovima – raftingom i ciklo turizmom. Došlo je i do smanjenja krivolova i divljih odlagališta otpada.

Pozitivna ekonomska (E) i društvena (D) promjena kod:	Javnog sektora (lokalni, nacionalni) D: promocija kraja i lokalnih proizvođača u području, povećana vidljivost
	Poslovnog sektora: E: povećanje prihoda, održivo poslovanje D: promocija proizvoda i usluga, mogućnost umrežavanja i zajedničkog djelovanja, edukacija
	Upravljača zaštićenog područja: E: ušteda sredstava (kroz donaciju štandova za eko tržnicu, opremanje info pointa) D: smanjio se pritisak vezan za gradnju hidroelektrane u NP Una,
	Lokalnog stanovništva: E: povećanje prihoda, povećanje broja poslova D: promocija proizvoda i usluga, sinergija s drugim ponuđačima, edukacija
Koji je vaš najveći doprinos u projektu?	Za prirodu: Osvještavanje ljudi o važnosti očuvanog prirodnog resursa kako bi i oni dobro živjeli.
	Za ljude Povećanje prihoda za lokalnu zajednicu na osnovu vlastitih proizvoda i usluga.
Replikacija i preporuke	
Koje su ključne stvari koje su bitne za replikaciju?	<ul style="list-style-type: none"> • Postojanje prirodnog resursa na kojem će se graditi priča (zaštićeno područje). • Institucionalna podrška. • Financijska sredstva. • Interes zajednice. • Jedna osoba koja je posvećena i vodi proces. • Nacrt ugovora o pružanju administrativno-tehničke podrške, koji je bio temelj zajedničkog dogovora i koji je uvažavao sve strane, ne stavljajući nijednu u nepovoljan položaj.

	<ul style="list-style-type: none"> • Stvaranje info-servisa - mjesto zajedničkog susreta turističkih i privrednih subjekata, njihovog umrežavanja te podupiranje jedni drugih kroz projekte ali i ekološkog osvještavanja o potrebi očuvanja sredine.
Što bi napravili drukčije (i preporučili drugima)?	<ul style="list-style-type: none"> • Formalizacija institucionalne podrške (sporazumi). • Preporuka je razvoj regionalne metodologije za osnivanje turističkog klastera u zaštićenom području.
Što je ključno za održivosti projekta?	Prepoznat proizvod i pozicioniranje na tržištu.
Koje su vaše preporuke za poboljšanje politika?	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađivanje zakona (turizam, ugostiteljstvo, obrt) na svim nivoima vlasti. • Usklađivanje kurikuluma u ugostiteljskim školama s potražnjom na tržištu. • Poticaj za modernizaciju ugostiteljskih škola. • Poticaji za pokretanje poslova u turizmu.
Koji su vaši interesi za koje želite saznati primjere dobre prakse?	<ul style="list-style-type: none"> • Pozicioniranje na tržištu (promocija i prodaja) • Podizanje kvalitete proizvoda i standardizacija • Žensko poduzetništvo
Očekivanja	
Koja su vaša očekivanja od stranice Priroda za ljude?	Da na osnovu onoga što radimo ljudi prepoznaju ove primjere kao modele za ostvarivanje ekonomskih benefita kroz očuvanje prirodnih resursa i plasiranje proizvoda i usluga.